

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katholicusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 3 kr.
Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolvasó szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Kiglyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A földmivvelésügyi tárcza.

A parlamentben minden nagyobb érdeklődés nélkül tárgyalják a földmivvelésügyi tárcza költségvetését. Majdnem kizárólag a kormánypárti szónokok állanak a csatasorba s hadakoznak — önmagukkal.

Természetes az, hogy a keleten kitört bonyodalom foglalkoztatja az elméket, s az emberek aggódva tekintenek a kis kréta-szigetre, a mely egy világháborúnak, a legnagyobbaknak és legvérengzőbbnek a minőt a világ még nem látott, lehet az előidézője. A nagy veszedelemnek lehetősége azonban nem szabad, hogy figyelmünket elterelje azokról a már meglévő betegségekről, mely gazdasági állapotunkban rejlenek; nem szabad, hogy elfeledtesse velünk azt a másik hazánkban készülő nagy veszedelmet, mely kisbirtokosaink megsemmisülését és a kifosztott, koldus földmivvelő népnek szociális zavargását vonja maga után.

A földmivvelésügyi tárcza tárgyalása, a mai viszonyok között a legfontosabb parlamenti tanácskozási tárgya kellene hogy legyen, s e helyett szomorúan kell tapasztalunk, hogy olyan unottan, fáradtan megy a tanácskozás, mintha már ezredeinknek legnagyobb részét utnak indította volna a Balkán-félszigetre az általános mozgósítás.

A háborus hírek magukban véve nem lehetnek előidézői ennek a közönynek, hanem inkább az, hogy a merkantilizmust dédelgető kormánnyal és pártjával a meddő vitatkozás, ugy sem használ az ügynek. A tudatlant fellehet okosítani, a rosszindulatut, az akarva nem értőt azonban soha. A földmivvelésügyön, illetve gazdasági és szociális bajainkon pedig szavakkal nem, csak tettekkel segíthetünk. Ugy látszik az ellenzéki képviselők éppen ebből a szempontból nem állnak a vitába, ugy, hogy a kormány most egymaga kénytelen tárgyalni. Nagyon helyesen! A kormány a Lepsényi-féle kiadatás ügyében újabban is kétségtelen bizonyítékát adta, hogy a parlamenti tanácskozásokat csak formalitásnak tekinti és legyen bármennyire téves az álláspontja s igazolja be a tanácskozás akármilyen kétségtelenül, hogy törvénytelenséget készül elkövetni, ez szavazatában a többséget, elhatározásában a kormányt meg nem ingatja. Már pedig ha a meggyőzés lehetősége ki van zárva s az ellenzék számbelileg olyan elenyészően kicsi, mire való volna a parlamenti vita? Am hadd örölje meg a kormány az ő költségvetését, a melyet megmáshatatlannak és bölcsesbben készültnek tart, mint a muzulmánok a koránt. Bánffy fekete-seregével, mely név gázszos szerep-

lése révén méltán megilleti a kormány zsoldos csapatát, hadd gázoljon végig az ország érdekein. Minden nemzet megérdemli sorsát, ha belső korrupció öli ki belőle az életképességet. Nem lehetne ma Bánffy a miniszterelnök, s nem uralkodhatnék hordájával az országon, ha a nemzetben magában, tisztult erkölcsök, vallásosság, humanizmus, — szóval a keresztény szellem dominálna. Áruba nem bocsátotta volna annyi ember a lelkét, nem adta volna el becsületes meggyőződését pénzért vagy protekcióért, ha a legtöbbnek lelkét nem az önző magánérdekek kerítették volna hatalmukba. A megpróbáltatások nehéz napjaiban tudunk tekintetünkkel az ég felé, akkor száll önmagába s tér Istenéhez a legtöbb hitelen. Nagyon jó ügyet szolgál tehát Bánffy és károgozó hollócsapata, midőn kormányzatukkal még elviselhetlenebbé teszik állapotainkat. Ez a kormányzat egy nagy lépéssel viszi előre a megtisztulás útjára a nemzetet.

Más elbírálás alá esik azonban az, hogy marad-e a felvilágosodás idejére annyi életereje a nemzetnek, hogy ezt a második tatárjárást is kiheverje? Lesz-e ereje és ideje, hogy orvosolni tudja azokat a halálos betegségeket, melyeket jelenlegi kormányunk elhanyagolt? Ezekre a kérdésekre feleletet alig adhatunk s kénytelenek vagyunk az-

Ha látlak...

Irta: Dingha Árpád.

Ha látlak, messze elkerüllek...
Szemem rád vetni nem merem,
Csak néha-néha — lopva nézlek
Mikor nem láthat senkisémm...
Titkon követem minden lépted
És sorsom egyre átkozom
Ah! de hiába... mind hiába...
Te nem segíthetsz átkomon.

Lemondok rólad százezerszer,
Tudom, hogy enyém nem lehetsz,
Csak az ne fájna, ne kizozna,
Ne gyötrene, hogy mást szeretsz!
Hiába minden fogadásom
Szívem egészen mást dobog,
S lemondanék bár milliószor
Örök árnyékok maradok.

Úz, hajt a végzetem utánad,
S ész nélkül — én csak rohanok,
Belé futva az ingoványba,
A hol a hidercáfény lobog;
Futó bolondként — szenvedélylyel
Az elérhetlent hájsozom,
Nem érzem az idő futását,
Nincs éjszakám — nincs nappalom...

..Egyszer... rég volt már... álmodtam én is
Őh álom, szép volt, szép nagyon.

Engem szerettél... ah! de hagyjuk,
Most már többé nem álmodom...
Futva-futok, míg hajt a végzet
S mig egyszer összeroskadok
S akkor talán... óh! akkor, akkor
Álmodni még egyszer fogok!...

A természettudós kedélyvilága.*

— A Fejérmegyei Napló tárczája. —

Irta: Hang Dániel.

Sok minden alakítja egyéniségünket. A kör, a melyben napvilágot látunk, a kora gyermekégség társal, kikkel első felejtethetlen éveinket töltjük, adnak legelőször irányt fejlődésünknek; folytatja az alakítást az iskola, minden egyes tanárunk egyénisége rajtunk is maradó nyomot hagy; megszeretünk egyes tárgyakat, melyekkel azután mindig szeretünk foglalkozni nem ritkán a többi elhanyagolásával; elhagyva az iskolát, kilépve a választura, szabadon választhatva meg a tárgycsoportot a mellyel ezentul foglalkozni óhajtunk, teljes odaadással fogunk legkedvesebb tárgyunkhoz, ennek szenteljük java időnket, s ezentul ez irányítja s fejezi be nevelésünket. A hány pálya csaknem annyi vonása a természetnek. Mily különbség a mindent jogelvekre alapító ügyvéd, a rejtett ismereteket palástoló komoly orvos között; az életet annak legkomolyabb oldaláról vizsgáló pap, a számító mérnök, a praktikus kereskedő, az állam és városok sorsát

* Felolvasta a szerző a belvárosi kör estélyén, 1897. február hó 14-én.

intéző, hivatásának tudatával bíró magas és alacsony, hivatalnok világ tagjai közt. Mindenhol egy-két finom vonás, a mely csak az illető osztályra jellemző, s azt a többitől megkülönbözteti. Valóban érdemes volna e vonásokból mintegy nagy karczatban a társadalom képét összeállítani.

A nagy zürzavarból, melyet társadalomnak nevezünk, egy alakot, egy félreismeret alakot választok ki, a természettudóst; őt akarom néhány igaz vonással megrajzolni s lehetőleg vonzó színekkel kifesteni, az ő és tudományá számára óhajtván megnyerni a mélyen t. hallgatóság szeretetét.

A természettudóst közönségesen egy vén, az egész világfolyásáról semmit nem tudó, ember alakjában szokás elképzelni, a ki haszontalan, senkit nem érdekli vizsgálatokat tesz; elzárkózik örökre szobájába s embertársainak semmi hasznára nincs. Csillagokban jár, nem létezőkről álmodik, s nem látja azt, a mi előtte van. Az én természettudósom nem ilyen; fiatal, az élet frissességével, ismerője a világnak, tagja a társadalomnak, lelkes odaadással szolgálja a tudományt, de egyuttal megszeretteti, népszerűsíti azt, mindenféle barátokat keres s talál a természetnek, megtanítja a köznapiasághoz szokott embereket tovább nézni valamivel a közvetlen haszonnal s megtanulni a csodás mindenség titkainak kiolvasását. — Előtte az életelen világ meglevenül, a nyugvó levegőben látja az alkotó részek harcát, a végtelen gyorsasággal végbemenő mozgásokat, a melyek benünk a hang, meleg, fény benyomását keltik, látja a milliárdnyi apró szervezetet, mely benne él, s ismét elvész; feltárlainak előtte a mások előtt elzárt titkok. Belát a multba, is-

zat a reménnyel biztatni magunkat, hogy ez a kormányzati rendszer s párturalom nem tarthat már sokáig.

A képviselőház a földmivelésügyi tárcaznak tárgyalását egyhangu vitával örli le. Azok, a kik tudnának eszméikkel szolgálni, hallgatnak, — a kik pedig beszélnek többnyire fiatal kezdők minden komoly készség és tapasztalat nélkül. Az ilyen beszédek nem fogják kilebenteni gazdasági állapotainkat abból a kátyúból, a hová a könnyelműség juttatta. A gazdák ebben az évben is kétségbeesetten harcolhatnak szomorú viszonyaikban elhagyottan és az a láng, mely a szocializmus tanaiban lobbant fel az Alföld szívében. terjed tartóztalanul tovább, mert a kormány közönye vagy tudatlansága sem a gazda közönség sem a földmivelő nép nyomorult helyzetén nem akar vagy nem tud változtatni.

Nem csoda ha ilyen viszonyok között a Keleten készülő háború zaja nem rémit el senkit, sőt a kétségbeesett emberek reménykedve várják a világháborút abban a hiszomben, hogy az bármint végződjék is, csak javíthat helyzetükön, mert rosszabbá helyzetők már nem lehet!

— **Majláth gróf esküdtétele.** Majláth Gusztáv gróf, az újonnan kinevezett erdélyi segédpüspök tegnapelőtt délután Komáromból odaérkezett s fél öt órakor megjelent a nunciatura palotájában, melynek házikapujában letette a hűségi esküt Taliani érsek, nunciusz kezébe. Az eskü letételénél Montagrin titkár és Locatelli uditore assisztáltak. Az ünnepélyes szertartás után a nunciusz az új püspök tiszteletét ebédet adott.

— **A levéltitkok.** Molnár János apát a néppárt elnöke felebbezést nyújtott be ama végzés ellen, a mellyel Gajzágó Manó, a budapesti büntető járásbírósg vezetője elutasi-

totta Molnár fajelentését Bánffy Dezso báró miniszterelnök ellen, a levéltitok megsértése miatt. Molnár János igen részletes felebbezésében első sorban megkérdezi a bíróságnak azt az eljárását, hogy szóbeli tárgyalás nélkül „ténykedést” állapít meg. A bíróság csak a felsorolt pusztán tényeknek ellenőrzésére van jogosítva, tehát tényállást konstruálni nincs joga, mert ennek előfeltétele a szóbeli tárgyalás. A felebbezés másodsorban kifogásolja azt is, hogy a visszautasítás fel is menti Bánffy-t az ellene emelt vád sulya alól s hogy tettét a képviselői immunitással védi, pedig Bánffy a büntető-törvénykönyvébe ütköző cselekményt a Házon kívül követte el. Ezért a bíróságnak a háztól Bánffy képviselői jogának felfüggesztését kellett volna kérnie. Végül alaposan megindokolva a bírói hivatás természetébe ütközőnek tartja, hogy a bíróság döntését képviselőházi határozatokra alapítja; alaptörvényeink szerint ugyanis parlamenti határozat jogforrása nem lehet. Ezáltal megsértették a bírói függetlenségét, elvét s nem bírói, hanem politikai jellegű funkciót végeztek, mit a törvény kizár. Az immunitás nem védia ténybeli cselekvést, csak a véleménynyilvánítást, ezért ki kell kérni a bíróságnak br. Bánffy Dezsót, azaz az ítéltábla változtatása meg a járásbírósg elutasító végzését s utasítsa a büntető járásbírósgot a további törvényes eljárásra. A hatalmas argumentumokkal támogatott felebbezés egész világos bizonyítéka, hogy ebben az ügyben a járásbírósg milyen hibásan járt el.

— **Ferencz Ferdinánd egészsége.** A beteg főherceg állapotáról most kedvező hírek érkeznek Gráczból. Már a dohányzást is megengedték neki az orvosok, testsulya pedig lényegesen emelkedett. Ugy látszik, hogy az udvarnál teljesen elfeledtek az aggodalmak állapotát illetőleg s ö Felsőleg a király e y idő óta már rendszeresen ellátja őt munkával is, a mi annyiból áll, hogy időről-időre bizonyos elintézni való aktákat küld a számára. Márciusban és áprilisban Teritet lesz az üdülő főherceg tartózkodási helye, míg a júniust és júliust kolpici kastélyában fogja eltölteni. Augusztus ha-

vában az idén is löngi birtokára fog utazni, mely Karinthiában felszök festői s egészséges éghajlatu vidéken, itt tartózkodása alatt a főherczeknek egy vadász-pavillonban lesz berendezve a lakása. A legközelebbi téli szezonra újra Ajaccio van tervbe véve. 1898-ban pedig átveszi hadosztályának parancsnokságát.

— **Tóth Aladár redívivus.** Az ugodi kerületben, mióta a képviselőház bíráló-bizottsága a vizsgálatot Pongrácz Anzelm báró mandátuma ellen elrendelte, teljes erővel indult meg a választási mozgalom. A kormányparti központ Andrássy Gyula grótot akarta felléptetni, a gróf azonban a jelöltséget visszautasította és így most Tóth Aladár, volt székesfejevári képviselő van kombinációban. A néppárt pedig, mely a petíciót is benyújtotta, multkori jelöltjét, Orbán Jánost lépteti fel, a ki valószínűleg második bukáshoz is segíti volt képviselőnköt.

— **A sajtó védelme.** A sajtószabadság védelmére hatalmas akciót indított a budapesti újságírók egyesülete ama reakzionárius törekvések következtében, a melyek az alkotmányos biztosítékot a bünvádi eljárás életbeléptetése s az igazságszolgáltatásban a sajtótörvény kezelését illetőleg sajnosan észlelhetők. A tegnapelőtt megtartott értekezlet, melyen a sajtó képviselői párt különbség nélkül vettek részt és elhatározták, hogy memorandumot terjesztnek a képviselőház elé.

— **A rutének ügye.** A hazai rutén nép közgazdasági és népnevelési viszonyainak előmozdítása érdekében a képviselőház érdekelt tagjaiból alakult szűkebb bizottság, a közoktatási, földmivelési és kereskedelmi miniszter megbízottjainak részvételével február hó 15-én a képviselőházban ülést tartott. Halász Ferencz királyi tanácsos a rutén nép kulturális viszonyainak és mai helyzetének ismertetésével konkrét javaslatokat terjesztett a bizottság elé, mi módon lehetne és kellene a népnevelés ügyét oly irányban kifejleszteni, hogy a rutén nép a hazafias irányú népnevelés mellett, ennek keretében, egyszersmind közgazdasági előnyöket is nyerjen. A bizottság egész terjedelmében elfogadván az előadói jelentést, örömmel

meri a csillagok történetét beláthatatlan időközön keresztül, megjósolja előre jövőjüket évezredekre.

Igy vizsgálja lépten-nyomon a tüneményeket, csodálja a bámulatos törvényszerűségeket, a mely ezeket összeköti; s megszokva ezt, mindennek okát keresi. Ezek különféleségében végre egy okra jut, egy ismeretlen okra, a melyből mindent megmagyarázni törekszik, s melyet erőnek nevez el. S itt azután határa is van ismereteinek, a mi épen jó arra, hogy büszkévé ne legyen. Titkokat ezrével fejt meg, ezrével merülnek fel újak helyettük; egy megfejtett rejtély száz újat teremt, kicsinynek válik a már szerzett ismeretek köre, óriási lesz a beláthatatlan tér, a mely új titkokat rejt magában. Erzi végességét a végtelenségben, mely őt környezi. Lelkében a végtelenség gondolata fogamzik meg. Sejt, majd biztos tudatára ébred egy rejtélyes lény létezésének. Ura lesz a természetnek, a sziklából forrást fakaszt, az életelen anyagból mindent megvilágító, mozgató villámos szikrát kelti életre, az ezredévekkel előbb élt növényzet maradványában, a köszében lángra lobbantja a mult felesleges melegét, s ezzel pótolja a nap megfogyatkozott bevétét; ezzel izzó, hajtja az egész világot keresztül-kasul száguldó vonatjainak.

Nem különbös reá nézve semmi, a mi körülrte történik, az esőcseppek esésében a föld vonzását szemléli, mely kis világunkat magához köti; a bájós összhangban, melyet a zene bennünk kelt, keresi az elemeket, melyek lelkünkben azt előidéztek, s feltalálja az okot az egyszerű számarányban, a mely a harmóniát keltő rezgések száma között van; a szin-pompa, melybe a természet öltözik, reá nézve magyarázatát leli a különböző módon visszavert rezgéseiben a fénynek, a melyeknek száma másodpercenként a 400 billiót is felülhaladja.

Az egésznek legparányibb részéig elhat kutató szeme, s kimutatja, hogy az anyag ezernyi változata csak néhány mintegy 70 elem különféle csoportosulásának eredménye. Felfedezi, hogy saját testünk ugyanoly elemekből áll, mint az egész világ, a csillagok ugyanazokból, mint a mi földünk, s így mindnyájan ugyanazon alapelemekből vagyunk alakítva, a ki e beláthatatlan világot áttekinti, ismeri mint saját alkotását, melyet emberi elme képes ugyan mind jobban és jobban megismerni, de kitanulmányozni, s teljesen megmagyarázni soha. El láthat a csillagba, honnan 40 év alatt ér el hozzánk a percenként 40,000 mérföldet haladó fénysugár, de nem tudja, hogy itt van-e már a vég? Mi van a távoli világban, s mi van azon túl? Tudhatja, hogy vérünkben millió számmal vannak vérséjtecsek; a levegőben, vízben, az élő lények milliárdjai, de nem tudja, hogy nem keringenek-e parányi lényekben egész világok ismét, a melyekre nézve a mi kicsiny világunk oly óriási. *Rejtély vége a természettudós minden vizsgálólatának.*

Öt tehát a megfejtett titkok sokasága nem kábitja el, inkább szerénységét növeli. Tanítványa lesz a természetnek, meghajol a szerény nagyság előtt, mely nagyokat alkot, s még sem kérdedik. Sokat tud, s még sem árulja kérédkönd tudását. Megszokva a törvényszerűséget, mely a természetben uralkodik, törvények, elvek szerint éli saját életét is; végig gondolja a körül-ményeket, melyek adott esetben cselekvését irányítják, szigoruan elbírálja azokat, s végre cselekszik, a mint az előzményekből levont helyes ítélet követeli.

Barátja lesz a szigorú, következetes vizsgálódásnak, mely a természet tanulmányozásánál sajátjává lett, s mint társadalmi ember tisztán ily természetű kérdésekben is éleslátó lesz; felülemelkedik a kicsinyességeken, a for-

maiságon, a mely a kevés ismeretű s ép ezért ezt fitogató nagy többségre nézve oly annyira becses; az elvet, a lényegyet keresi mindenben; óhajta és feltalálja oly emberek társaságát, a kik szintén elvek szerint gondolkoznak, kik ön-állók véleményükben, s azt ki is merik mondani mindig és mindenhol teljes határozottsággal. Cselekményeinek nem fél levonni összes következményeit. *Győzzön mindig a mi igaz, a mi helyes, a mi a tények elragadhatatlan logikája megkövetel.* — Ez lesz jelszava, a melyet tanárától, a nagy természettől kölcsönzött, ez is törvények, elvek szerint alkot és rombol; semmi, senki őt meg nem vesztegeti.

Ime a természettudós megrajzolva néhány vonással, korántsem az ő teljes képe. Ismert-nem kellene lelkének egész tartalmát, a módot, a melyen ismeretét szerezte; szólnom kellene az összes tudásról, mely sajátja, hogy a mélyen tisztelt hallgatóság világosan lássa, mi az természettudósok lenni, igazi, mély ismeretével birni a minket körülvevő csodás természetnek. El kellene mondanom mindazt, a mit a természettudomány felfedezett. Nem elég az idom arra, hogy ezt tehessem. — Az eddig elmondottakkal csak a mélyen tisztelt hallgatóság szeretetének egy kis részét óhajtottam megnyerni az én természettudósom számára, a ki viszont szeretettel egyesíti szívében mindnyájokat, kiket szintén nem kicsinyes, köznapias czélok, hanem ideálok lelkesítenek. Legyünk mindannyian a természettudós barátjaivá, iratkozzunk be a természet iskolájába; ennek titkai termékenyítésk meg lelkünköt maradó kincsekkel; ennek törvényei vezéreljék cselekedeteinket, a melyek egyuttal a természet nagy Alkotójának, a mindenség Teremtőjének és Urának is törvényei.

vette tudomásul azon támogatást, a melyben a közoktatási kormány a ruthének nevelésügyét támogatja. Ugy a népoktatás, mint az ipari és földművelési érdekek istapólosa, rendezése érdekében az érdekeltek miniszterekhez kimerítően indokolt memorandumot terjesztenek elő, a melyek praktikus javaslatokat nyújtanak ezen országos jelentőségű kérdés megoldására. — Sajnos azonban ez a tanácskozás nem foglalkozott a ruthének nyomorának legnagyobb okával, a galicziai zsidók inváziójával. A ruthén nép nyomorának egyedüli oka a galicziai zsidók tömeges bevándorlása, a melyet esztelen humanizmusból kormányaink évek óta elnéznek. Így lehetett csak, hogy a ruthének lakta három vármegyében 50 ezernél több galicziai lengyel zsidó lakik. Ezek pedig „chadidismus“ veszedelmes és kulturrelles szektának követői, a kik butító tanaikkal és barbár fanatizmusukkal a kultúrának legnagyobb ellenségei. És az a különben is mostoha körülmények között élő ruthén nép kénytelen szenvedni ez emberek nyomasa alatt. Bizony hiába tanácskoznak az ő nyomorukon, mert segíteni csak akkor foghatnak sorsukon, ha e szekta követőinek szipolyzásától megmentik őket.

— A vádaskodó belügyminiszter. A képviselőházban annak idején Perczel Dezső belügyminiszter Sima interpellációjára válaszolva, a vádaskodva védekezés csunya terére lépett és Szentés város tanácsát erőszakossággal és törvénytelenességgel vádolta pártjának zajos tetzése között. Szentés város tegnapielőtt tartott közgyűlésén foglalkozott a belügyminiszter vádjával. A zajos gyűlésen az addógyi tanácsnok Nagy József maga kérte a fegyelmi eljárás megindítását, hogy e vád alaptalansága kiderüljön. A közgyűlésen felszólt S i m a volt képviselő is és az adó-főkönyvvel bizonyítja, hogy ha elnézést gyakoroltak, az olyanokkal szemben történt, kik nem az ellenzék hívei, hanem a kormánypárthoz tartoznak. Ez ügyben Nagy József Szentés város addógyi tanácsosa nyilatkozatot is tesz közzé, melyben hivatalos adatokkal pontról-pontra megozafolja azokat az adatokat, melyekkel Perczel Dezső belügyminiszter az adóhivatalt illette.

Közöny és gyávaság.

Már két ízben foglalkoztunk fentti czim alatt a belvárosi kath körrel annak a nagy jelentőségű beszédnek kapcsán, melyet Prifach József pápai praelatus nagy prépost mondott volt a kath. kör közgyűlésén. Ujabbán „Székesfehérvári Hírlap“ foglalkozik hosszabb beszédben ugy a lapunkban megjelent utolsó közleménnyel, mint magával a kath. kör ügyével.

Mi örömmel fogadjuk az eszmecserét, miután abból, ha ilyen mederben halad, mint azt tisztelt lapársunknál is tapasztaltuk, csak haszon háramlik magára a kath. körre. Az említett lap cikkeknek egyik megjegyzése azonban a helybeli alsó papságnak olyan törekvéseket imputál, a mely nem felel meg a való tényállásnak. Ennek helyreigazításaképp kaptuk az alábbi levelet, melyet egész terjedelmében közlünk.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Tisztelettel kérem a következő soraimnak közlését:

A helyben megjelenő „Székesfehérvári Hírlap“ vasárnapi számában foglalkozik Prifach József nagyprépost, pápai praelatusnak a belvárosi katolikus kör évi közgyűlésén elmondott beszédével vonatkozóan ugy a „Székesfehérvár és Vidéke“ valamint a „Fejérmegyeri Napló“-ban különböző feltogással „Egy hivatalnok“ aláírással megjelent közleményekre. A fent nevezett Sz. Hírlap is elmondja az ő véleményét, a melyre nekem annál kevésbé lehet észrevételem, miután nem annyira a beszéddel, mint inkább a „Sz. és V.“ kormány párti lap cikkeknek a

szorok körül kiérő tendenciájával foglalkozik. Hogy azután elég sikerrel leplezgete-e le a „rejtett allűröket“ annak bírágatásába ismét nem akarok belekapcsolódni, lévén ez a két hadakozó fél magán ügye.

E sorok megírására engem a „Sz. H.“ cikkeknek a következő sorai késztettek: „Tény, hogy viszont vannak, különösen az alapság köréből, kik — daczára annak, hogy az alapszabályok értelmében a politizálás ki van kizsöbölve a katolikus körökből — bizonyos rejtett czélzattal a néppárt részére dolgoznak és ez által még az elfogulatlan katolikus intelligenciát is elriasztják.“

Mindenek előtt egész határozottsággal vissza kell utasítanom a meggyanúsítást, mintha az alsó papság közül — lévén csak ezekről szó — bárki is a székesfehérvári fiók katolikus körökben — mert csak ezekről beszél a cikkirő — akár nyílt, akár „rejtett“ czélzattal a néppárt, vagy bármely más parlamenti párt érdekében „dolgozna.“

Ha ők valamely párt érdekében „dolgozni“ akarnak, találnak a kath. körökön kívül is elég utat-módot, hogy amellet a nép között propagandát csináljanak. Tehát legkevésbé vannak a kath. körökre utalva. E mellett határozottan tiltakoznom kell a törvényszegés vádjá ellen is. Az a sokat rágalmazott s még többet gyanúsított alsópapság tudja és ismeri a haza iránti kötelezettségét, átérzi az ő Felsége, a király nevében látta-mozott alapszabályok iránti köteles tiszteletet és ezen tiszteletből kifolyólag azoknak engedelmességet is tud, valamint azoknak tiszteletben tartását megkívánja mindazoktól, a kik a kath. körökben való belépésük által azok szabályainak megtartására kötelezték magukat. Ezeknél fogva legyen meggyőződve a t. cikkirő ur, hogy az a „rejtett“ czélzattal „gyanúsított alsópapság, mely rendszerint a kath. körök vezetője, maga tiltakoznék legelőször az ellen, a ki a katolikus körökbe a politikát beakárná vinni.

A katolikus körök nem esküdtek fel egy politikai párt zászlója alá sem, mivel nem politikai egyesületek; sőt jegyezze meg magának jól a t. cikkirő, hogy a katolikus papság nagyon is tudatában van annak, miszerint nem is volna jó, ha a katolikus körök politikai egyesületek volnának.

A politikai eszmék, politikai elvek változók. Ma a közönséges kormányt szidjuk, holnap, ha esetleg Kossuth Ferencz ülné Bánffy helyébe összes 48-as elveivel, lehet, hogy csupa politikából úgy szidnók őt, a mint ma a 67-es Bánffy ellen örögnük. A kath. eszmék, a kath. elvek változhatlanok; a milyenek voltak közel 2000 évvel ezelőtt, ailyenek most és oylanok lesznek a jövőben is. A kath. elvek emberi szeszélynek kitéve nincsenek, mivel azok igazságok és mint ilyenek örök és változhatlanok. A kath. körök ezeknek az eszméknek, elveknek állanak szolgálatában. Tehát oda törekednek, hogy az egyet belső életében mindenben a kath. elvek uralkodjanak; hogy a kölcsönös eszmecserék oylanok legyenek, hogy azok által a kath. öntudat megerősíttessék. Az olvasni adott lapok oylanok legyenek, melyek a kath. hitet védik s a kath. állásponttal nem ellenkeznek. A mulatságok, társas összejövetelek oylanok legyenek, melyek minden tekintetben összeférnek a kath. élettel, a kath. vallás törvényeivel. Tehát nem járhatunk a kath. körbe istenteln, a vallást támadó lapokat, nem fogunk mulatságokat tiltott időben, társas vacsorákat böjti napon rendezni, nem engedünk meg semmi oly mulatást, mely a kath. erkölcstannal ellenkezik stb. Ezek mellett iparkodnak a kath. körök hazafias felolvasásokkal a népet az igazi hazaszeretetre kioktatni, hogy tanulja meg szeretni, becsülni e hazát még nyomoruságában is, hogy ne törekedjék ki e határokon Amerikába, magának jobb házi keresni. Es ezek a lenézett, agyongyanúsított kath. körök tehetségeikhez képest még arra is törekednek, hogy ne csak szép, cifra

szavakat, nagy mondásokat halljon az a „oh nép“, hanem hogy a különféle szövözetetek, önszegélyző egyletek, takarékmagtárak felállítással, a „többet észszel, mint erővel“ való dolgozásnak megismertetésével, legyea mit apiritani a tebbe, vagy, ha az már megvan, legalább minden sátoros ünnepek alkalmával egy kis tyukhús is kerüljön a fazékba.

Ez a mi „politikánk“; ezen „politikának“ propagálására törekszik az a meggyanúsított alapság a kath. körökben és pedig nem „rejtett“, hanem nyílt „czélzattal“. A másik politikával, melyet a józanul gondolkodó nép nagyon találón „uri hunczutság“-nak keresztelt el, nem foglalkozik az alapság a kath. körökben.

Hogy azután azok, kikben egy kath. kör, egyesület a katk öntudatot felkeltette, a kath. elvek uralmát megerősítette, midőn a parlamenti politikai pártok közül választaniok kell, legszivesebben a néppárthoz csatlakoznak, a néppárthoz huznak, mely a vallásos elvek uralmáért harcol, mely a kath. felgozásához legközelebb áll, ez már nem az alsópapság „rejtett“ néppárti izgatásainak eredménye, hanem a liberális politika hibája. — Miért lép fel a liberalizmus támadólag a vallás és különösen a kath. vallás ellen; miért akarja elkonfirálni egymásután a kath. egyház jogait, miért ránt le a sárba mindent a mi a katolikusok előtt szent? Ha a liberalizmus ezt nem tenné, akkor bátran megmaradhatna táborában az oylan ember is, kinek szívében van kath. öntudat, ki a kath. elveknek mindenben, még a politikában is érvényt óhajtaná szerzeni. Egy nagy erkölcsi kényszerűség így oda hagyni a liberális pártot, legyen az szervezve akár 48-as akár 67-es alapon, minden igazi katolikusnak nézve, oylan erkölcsi kényszerűség, melyet csak maga a liberális rendszer szüntethet meg.

Azt is mondja a t. cikkirő: „hogy a kath. körök létesítése nagyrészen a kath. alapság buzgalmának köszönhető.“ — A midőn ezen elismerő sorokat megköszönjük, s azon „buzgalomra“ — ha így van — legnagyobb mértékben büszkék vagyunk, jóllehet tudjuk, miszerint csak azt tettük, a mit kötelességünk volt tenni. Azonban még sem hagyhatom szó nélkül ama „rejtett allűr“, melylyel a t. cikkirő, tudva vagy nem tudva, a főpapságot gyanúsítja, mintha a magyar főpapság szót sem érdemlő csekélységgel folyt volna be ama több mint 500 kath. kör, egyesület megalapításába, melyek segítségével a kath. öntudat oly szépen kezd ébredezni. Ő szentségének, XIII. Leó pápának határozott óhaja, hogy ne mondjam parancsa: „Meg kell alakítani minden faluban a katolikusus kör.“ Ezen óhaj teljesítésének szükségességét kellett, hogy átértse első sorban a főpapság; és hogy átértette, annak megvalósítását teljes erővel támogatta, annak elég bizonyítéka az 500 kath. kör alapszabályai, a melyek mind, kivétel nélkül, püspöki jóváhagyással lettek ellátva. Ellehetne-e képzelní, hogy az alapság ily actiót lett volna képes kifejezni országszerte rövid, néhány év alatt a főpapság anyagi és erkölcsi támogatása nélkül? Nem, t. szikkirő ur! Az, a ki a kath. egyház hierarchikus szervezetét némileg is ismeri, ismeri egyszerismind azt a hatáskört, a mely minden katolikus actió megindításában a főpapság és az alsó papság osztályrészül jut. Az alsó klerus, a kik közé csekélységem is tartozik, csak a közkatonaságot képviseli, a mely vezérnek utmutatása szerint tesz és cselekszik minden ügyben, a mi a katolicizmusmal némileg is kapcsolatban van. Tehát a kath. körök és egyesületek létesítésében a főpapságnak nem csekély, hanem igenis nagy része van, sőt teljes határozottsággal állítom, hogy az oroszlan rész az övé.

Még egyet. A t. cikkirő sorait Szemere Miklósnak a nemzeti kaszinó évi közgyűlésén elmondott, minden ízében a mai állapotokat markans vonásokkal jellemző beszédével fejezi be, ezen szavak hozzátételével: „Nem boldog a magyar, folytatjuk mi, ugy a katolikus önkormányzat nélkül se lesz boldog a magyar katolikus.“ Tehát hogy boldog legyen a ma-

gyar katolikus, kath. önkormányzat „jőjön el a te országod!”

En másképp határozom meg a magyar katolikus boldogságát, — „katholikus intelligencia, jőjön el a te országod” és akkor, de csak akkor jön el a kath. önkormányzat. Mert míg nekünk kath. intelligenciánk nem lesz, a kire féltett kincseinket: iskoláink igazgatását, javaink kezelését, javadalmaink betöltését nyugodt lélekkel reábizhatnánk, mindaddig mi fázunk, mi félünk a kath. autonomiától. Mert holmi W e k e r l e és konzort, Polónyi et cetera féle kisebb-nagyobb kaliberű „jó” katolikusoktól jobban félünk, mint ellenségeinktől, gondolván: „csak ilyen jó barátainktól ménts meg Uram minket, ellenségeinkkel majd csak leszámolunk magunk.” És, hogy kit értek én intelligens kath. ember alatt, röviden azt is jelzem. Azt tartom én intelligens kath. embernek, a ki nem elégszik meg azzal, hogy iskolákat végzett, oklevelekre tett szert s tágasabb ismeretekkel dicsekedhetik, hanem a kinél az értelem a szív és kedély nemességével, szilárd jellemmel is párosul.

Az önmegtartózkodás, önmérséklet, áldozat kész emberszeretet, kötelesség teljesítő és türelem erényei nélkül nincs intelligencia; ezek pedig csak a pozitív vallás talajában teremnek.

A kik szívükből Isten imádását kizárták, szívük oltárára a világi hármasságnak, az élv, hír és dicsvágy bálványát emelik, azok nem tartozhatnak a kath. intelligencia közé, jöllehet „jó” katolikusoknak, intelligenseknek vallják is magukat.

Tehát nekünk első sorban igazi, hithű katolikusokat kell nevelnünk, akik vallásukat ismerik, annak magasatos tanaitól átvannak hatva, azoknak engedelmeskedni akarnak és tudnak is, azoknak érvényt szerezni iparkodnak nemcsak a magán, hanem a nyilvános életben is, — úgy akkor, — de csak akkor lesz boldog a magyar katolikus, mivel ez a kath. intelligencia megfogja tudni, teremteni a kath. önkormányzatot. Ne a kath. autonomiától várjuk mi a kath. intelligencia megeremtését, hanem a főtebbi jellemzet kath. intelligenciát teremtsen meg a kath. önkormányzatot.

Chay Antal karkáplán,
a távárosi fiók kath. kör alelnöke.

HIREK.

— Püspöki körlevél. Dr. Steirer Fülöp megyés püspök a napokban adta ki II. számú körlevelét, a melyben ő szentségének a római pápának az egyház hitelveit támadó és az erkölstelenséget terjesztő könyvek kitiltására és cenzurájára vonatkozó pápai körlevelét és határozatait közli és egyszersmind ezen könyveknek megbírlására egyházmegyéje számára papsága köréből Prifach József nagyrépost, pápai praelátus elnöke alatt 9 tagból álló bizottságot nevez ki. Fölhívja továbbá a lelkészkező papságot a keleti egyháznak a kath. anyaszentegyházhoz való csatlós elősegítésére befolyt könyvradományok leküldésére. H. P. Szent-Kereszti plébániára mártius 30. határnappal új concursust hirdet és végül az 1896-ban kiadott körlevelek indexét közli.

— József főherczeg mint irodalmi védnök. A „Klasszikus Aranybiblia” néven ismert díszművet, a melyhez Vaszary Kolos biboros érsek, herczegprimás és Császka György kalocsai érsek irtak előszót, jól megérdemelt, ritka kitüntetés érte. A mű szerzői: Dedek Crescens Lajos és Hock János, a napokban személyesen tisztelegtek József főherczegnél, hogy neki a bibliát bemutassák és annak védnökségét felajánlják. József főherczeg a mű remek kiállításáról igen elis-

merőleg nyilatkozott s hosszabb beszédet intézett a szerzőkhöz, kijelentve, hogy a mű megjelenését rendkívül időszereinek tartja s ennek védnökségét a legnagyobb örömmel elfogadja.

— Jótékony kegyur. Lyka Döme pázmándi kegyur a múlt évben tett egy alapítványt, mely Magyarország ezeréves fennállásának emlékére egy iskolának felállítását költéséit fedezi. Az iskola terve már teljesen készen vannak, úgy hogy tavasszal már az építkezésbe is beletognak az arra kijelölt helyen. A terv szerint ezen épülő iskola egyike lesz a megye legszebb iskoláinak.

— A belvárosi kath. kör estélye. A székesfejevári belvárosi katolikus kör saját helyiségében február hó 14-én kitűnően sikerült felolvasó-estélyt rendezett. A két nagytermet egészen megtöltötte a nagyobb részt élkelő hölgyközönség. A műsor első része Kreutzer „A kápolna” című gyönyörű dala volt, melyet a férfiak adott elő. Azután Dr. Hang Dániel olvasta fel „A természetűdös kedélyvilága” rendkívül érdekes értekezését, a melyet a közönség mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatott s végül zajos tapsal jutalmazta a fiatal tudós felolvasását. A felolvasott értekezést különben lapunk tárcza rovatában közöljük. Majd imét a férfiak precíz éneke szerzett élvezetet a közönségnek Schubert „Az Éj” című dalát adva elő. Nagy figyelemmel hallgatták Scheirich Antal theol. tanár szem. lelkigazgató szellemes felolvasását, melyet „A merre a föld mozog” czímen uti élményeiről tartott. Eltekintve az érdekes és szellemes előadást maga a tárgy is rendkívül alkalomszerű volt, miután a Balkán-félszigeten, nevezetesen Konstantinápolyban az elmúlt nyáron tett utazásának adta érdekes képét s nem csoda, ha a jelen háborus világban mindenki olyan érdeklődéssel hallgatta a közvetlen tapasztalatokból merített felolvasást. Végül két magyar dalt adott még elő a férfiak, a melynek vezetőjét Kneiffel Ferencz karnagyot a legnagyobb dicséret illeti meg, az énekszámok szép és szabatos betanításáért. A közönség nagy meglepéssel távozott a sikerült estélyről, a mely a belvárosi katolikus körnek dicséretére válik.

— Horogra került családok. Lapunk február 10-iki számában megemlékeztünk arról a furfangos családról, melylyel egy öreg házaspárt károsítottak meg 300 ft erejéig. A csalást sikerült Tömöry József vizsgálóbírónak kipuhatolni. A család nyomára Bognár Károly telekkönyvi díjnok vezette a bírót. Bognár emlékezett arra, hogy régebben a telekkönyvi hivatalnál egy abai asszony kérdésközdött a bírtok után, melyre a csalást elkövték. Az asszony cigarettá elárusítással foglalkozott. Ezen alapon Tömöry bíró, Szöke István törv. tisztviselő és Bognár Károly kimentek Abára, hol rá is akadtak az asszonyra, a ki Szecsődiné név alatt él Albán és dohány csempészettel foglalkozik. Az asszony beismerte tettét. Miért a csendőrség Szecsődinét s még két társát kik a csalásban részesek voltak a megyeház börtönébe kísérte.

— Névnapi tiszteleg. s. A székesfejevári jótékony nőegylet választmánya testületileg jelent meg az egyet védnöke: Szögyényi-Marich Juliánál, névnappja alkalmából, özv. Felmayér Istvánné alelnök vezetése alatt. Az ünnepeltet az egylet nevében Gebhard Bódog titkár üdvözölte, melynek elhangzása után Szögyényi-Marich Julia meghatott, szívelyes szavakban mondott köszönetet a választmány tagjainak.

— A megszívlelt szavak. Legutóbbi számunkban egy adófizető polgár Polczér Péter alkaptinyhoz egy nyílt levelet intézett, melyben figyelmét felhívta a Szt. István-utczá-

ból a Megyeház-utczába vezető „kis-köz” piszkos állapotán. Az illető adófizető polgárt a legnagyobb örömmel értesítettük, hogy az alkaptiny másnap azonnal intézkedett, hogy az az utca kitisztíttassék. Együttal figyelmeztetjük a felszólalót, hogy a nyílt levél tulajdonképpen Tomsich Gyula gazdasági tanácsost illette volna, kinek kötelessége a városi köztisztviselési állapotokra felügyelni s ha esetleg valahol piszkot lát vagy figyelmeztetik arra mások, akkor pedig rögtön intézkedni; hogy söprivel ellátott „genie-kora” azzal megbirkózzék.

— A krétai bonyodalom. Meglepi fordulatokban ugyancsak bővelkedik a krétai bonyodalom. De oly fordulatra, a milyen legújabbban beállott, valóban nem lehetett elkészülve a legmerészebb politikus sem. Kréta szigetete tegnapi óta megvan szálva, még pedig két részről: a nagyhatalmak és Görögország részéről. A nagyhatalmak a porta beleegyezésével kitűzték a lobogóikat Kanea erődeire s 450 főből álló vegyes csapatall meg szállták Kaneát. Értesítették erről a görög hajóraj parancsnokait is. De Görögország ezenközben két végzetes rendszabályhoz fogott. Vassos ezredes vezénylete alatt csapatok kötöttek ki Kréta szigetén s megkezdték az operációkat; ugyanakkor az athéni hivatalos lap közzétes egy rendeletet, mely megparancsolja, hogy Vassos ezredes okkupálja a görög király nevében Kréta szigetét s kergesse el a törököket. Sajátságos összeütközés forog tehát fenn a nagyhatalmak s Görögország közt. Németország már is komolyak vette a görögök a békeszegését s igen kemény hangon fenyegeti Görögországot. A hatalmak egyetértésével szemben áll tehát Görögország érthetetlen vakmerősége. — Hogy a kibonyolódás kinek a veszteségével fog végződni, aligha nehéz kitalálni. Egyelőre az a furcsa állapot áll fenn, hogy Krétában ez idő szerint négy kormány van: Izmael bey, az új török kormányzó, a nagyhatalmak megszálló csapatának parancsnoka, az ideiglenes forradalmi kormány és Vassos, görög ezredes.

— Tűz Tárnokon. Lapunknak legutóbbi számában ezzel a czimmem emlékeztünk meg arról a tűzről, mely Milhauzer István tárnoki lakos istállóját f. hó 10-én elhamvasztotta. Akkor még levelezőnk nem tudott beszámolni a tűz keletkezésének okáról. A megindított hivatalos vizsgálat azonban kiderítette, hogy, mint a legtöbb tüzeset alkalmával, ugy most is Milhauzer négy vigyázatlansága pörkölte majdnem teljesen föl egész Tárnokot. Levelezőnk ugyanis következőleg adja elő az esetet: Reggeli szürkület alkalmával kiment az istállóba az asszony, hogy a tehenet megfejje. Mivel ott még sötét volt, meggyújtotta a petróleumos lámpát és ennek világlátása mellett fogott dolgozóhoz. Egyszer csak azt veszi észre, hogy a padlás azon a helyen, hol a közel akasztott lámpa hősege érte, füstölögni kezd, sőt már az keresztül is égette. A megrémült asszony a helyett, hogy segítségért kiáltott volna, bedugta a füstölő lyukat és úgy rohant a szobában levő férjéért, nem gondolván a padláson összehalmozott szalmával, mely már tüzet fogott. Az istállóba rohanó férj kikapja a szalmacsutakat, melylyel felesége a füstölő lyukat betömte, mire annak tüzes belsőrésztől a padlásról lelógó pókhálók is lángot fogtak és így a padlás fönt és alant egyszerre égett. Azért tudták csak nagy bajjal kimenteni az istállóból levett barmokat.

— Nagy iparos bál. Mint már jeleztük lapunkban február 28-án a „Magyar Király” termeiben a székesfejevári iparosok az aggyiparosok segélyintézete javára nagy mulatságot rendeznek, mely iránt eddig is már igen nagy az érdeklődés, s ezekből következtető, fényesen sikerült multság lesz. Tekintve a jó-

tékony ezélt, a mulatság méltán megérdemli, hogy minél látogatottabb legyen.

— **Égi jelek.** A nép a szokatlanabb, ritkán előforduló természeti tűnényeket égi jeleknek nevezi s nagy veszedelmet, dögvészt, rossz termést, háborút jósol belőlök. Mint — a „Rabaközi Hírlap“ írja, — Peresztergen a múlt kedden délben nagy csattogást hallottak a levegőben, a mely ismeretlen okból, szélesendben késő délutánig suhogott. Ivánban tegnapi éjjel után fél 1 órakor holdfénynél, tiszta időben fényes meteort láttak aláhullani. Északnyugatról észak-keletnek ment. Egyik szomszédos megyében pedig a szurdokfalviakat álmukból lángszlop riasztotta fel, mely egy fél óra hosszat világított az égbolton, majd lassan eljellest. Alig pár napon belül annyi égi jelből természetesen háborút olvas ki a nép, a mit nem is oly nehéz jósolni mostanában, mikor Kréta szigetén már megszóltak a hadihajók-nak ágyui.

— **Zártkörű táncmulatság.** A székesfehérvári tóvárosi szent Lászlóról címzett kath. kör saját könyvtára javára február hó 21-en saját helyiségében zártkörű táncmulatságot rendez. Belépti díj 20 kr személyenkint.

— **Előkészületek a mozgószínhöz.** Egy zágrábi távirat jelentette először, hogy az ottani vasuti üzletvezetősek parancsot kapott, hogy esetleges mozgószínhöz tartáson készenlétben katonavonatokat. Most Szegedről jön a hír, hogy a szegedi vasuti üzletvezetőség is kapott épp ilyen parancsot. A szegedi hatósághoz pedig rendelet jött, hogy mozgószínhöz esetére betegeknek és sebesülteknek megfelelő helyiségekről gondoskodják.

— **Visszatért.** Lélekemelő ünnep folyt le február 14-én a ráczkereszturi róm. kath. templomban nagyszámu hívő jelenlétében. Pintér János gépész-kovács tért vissza a ref. vallásról az egyedül üdvözítő hitre. A hitvallást Keresztes György plebanos kezébe tette le, a ki épületes alkalmi beszédet tartott azon kegyeszekről, melyekben a visszatértek ezenul már része les. A visszatérés után Pintér János örök hűséget esküdt Molnár Erzsébet hajadonnal Pákozdon.

— **A kath. legény-egylet mulatsága.** Nagy élénkséggel uralkodott vasárnap, február hó 14-én este a „Fehér Bányá“ vendéglő termében. A zene andalító akkordjai mellett vigan táncoltatták körül a székesfehérvári katolikus legény-egylet tagjai a nagy számban megjelent leányokat. Szépen sikerült mulatság volt ez, mely a kath. legény-egylet házépítési alapja javára szép összeget jövedelmezett. A négyeseket 50—60 pár táncolt. — Jelen voltak: asszonyok: Arany Istvánné, Balassa Jánosné, Bohn Alajosné, Csúcs Istvánné, Cséhy Jánosné, Gallian Henriké, Hambalgó Jánosné, Ember Istvánné, Karolyi Benedekné, Kósa Györgyné, Kolmann Istvánné, Kronstein Károlyné, Lengyel Istvánné, Major N., Móra Jánosné, Pölöskei Péterné, Simon Lajosné, Orbán Istvánné, Singer Albertné, Zombay Jánosné, Varga Ferenczné; leányok: Arany Erzsike, Balassa nővérek, Bohn Emilia, Csúcs Janka, Cséhy Mariska, Ember Lenke, Hambalgó Mariska, Folkner Anna, Jankovits Mariska, Karolyi Jolán, Keszey Mari, Major Erzsi, Orbán Mariska, Móra nővérek, Lengyel N., Papp Anna, Pölöskei Mariska, Streit nővérek, Krausz Anna (Móor), Simon Jolán, Steger Anna, Szauer Teréz, Varga Mariska, Zombay nővérek, Singer nővérek, stb — Ez alkalomból a kath. legényegylet ház-alapjára adományoztak: Dr. Steiner Fülöp püspök 5 frt, Gremperger István, dr. Klauz György, Birkmayer Lajosné, K. I., P. J., H. K., K. I., Sz. I., özv. Szepelt Nándorné, Tamás Vilmos, Richter József, Sz. K., sz. F. R. Z. 1—1 frt; Benedek Ferencz 2 frt, Scheirich A., Horváth Imre 50—50 kr., Streit Ferencz 1 frt — Este a gyűjtésnél felülírtettek: id. Streit Ferencz 1 frt 20 kr., Látios Püspök 2 frt, Toman Antal 1 frt, Teodorovits Ferencz 60 kr., N. N. 2 frt, N. N., N. N. 1—1 frt, Csúcs István, Gallian Henrik, Simon Lejos 70—70 kr., N. N. 1 frt 20 kr., Kronstein Károly, N. N., N. N., N. N., ifj. Tógl Gyula 50—50 kr., Hambalgó Jánosné, Kósa Györgyné 40—40 krajczár, Fisi Mihály 25 krajczár, Singer Albertné, Ember Istvánné, Balassa Jánosné, Cséhi Jánosné, Móra Jánosné, Arany Istvánné, Kolmann Istvánné, Pölöskei N.-né, Haar Lejos 20—20 kr. Gáncs Pál 1 frt; Szammer Kálmán 2 frt 25 kr. Fogadják a nemesszivü adakozók az egytel hálas köszönetét.

— **Szarka az ettyeki olvasókörben.** Mint értesülünk az ettyeki olvasókör (de nem a kath.) pénztárnokát Denkinger Gyulát nagy meglepetés érte, melyet kellemesnek épen

nem mondhatunk; — mert a minapában kinyitván a pénztárt — a körhelyiségben van — némelyek szerint 19, mások szerint 35 forintnak hült helyét találta. Ezen összeg oly alaposan eltűnt, hogy nyomára máig sem akadtak. A szarka — meg kell hagyni neki — ügyesen végezte a dolgát.

— **Táncvizsgálat.** A tóvárosi olvasókör február 20-án a könyvtár javára saját helyiségében a Tremkő-féle vendéglőben zártkörű tánc-estélyt rendez. A belépti díj személyenkint 2 korona.

— **Verekedő üveges tót.** H a b u d a Pál üveges tót tegnap este a palotai utcában levő lencsés-féle korcsmában távol lakó földjé-től és családjától a bor nedűjébe temette buját. Az üvegek már egymástán ürültek ki mellette, midőn beszéde erecskedett a közeli asztalnál ülő Cziganyné Bálint nevű napszámmal. Lassankint nagy vita fejlődött köztük, gyenge politikai vélemény különbségek alakjában, s ezen vita aztán oda fejlődött, hogy összekaptak s egymás fejéhez vagdalták az üres üvegeket, a korcsmárosnak ezzel 1 frt 60 krnyi kárt okozva, s magukra pedig rázudították a figyelmes rendőrség haragját, mely őket néhány napi börtönre ítélte.

— **A hierarchia létszáma.** A Rómában megjelölt hivatalos évkönyv „Gerarchia Catholica“ kimutatása szerint az anyaszentegyházban a hierarchia létszáma jelenleg a következő. Van 59 élő bibornok, 2 in pello (kiknek neve t. i. nincsen még hivatalosan közzétéve), 8 latin szertartású és 6 görög szertartású patriárka, 174 latin szertartású és 18 görög szert. érsekség, 714 latin szert. és 53 görög szert. püspökség, 17 praelatus nullius, azaz minden egyházmegyétől független apátság. Ezek közül Magyarországon van 3 lat. szert. és 1 gör. szert. érsekség, 15 latin szert. és 6 gör. szert. püspökség, és 1 praelatus nullius (a pannonhalmi főapátság). — A múlt évben az egész egyházban meghalt 9 biboros, 9 érsek, 50 püspök és 1 praelatus nullius.

— **A kik mulatni akarnak.** A régi Megyeház-utczában egy „jóhírű“ korcsma van, mely ezen hangzatos címet viseli: „Tekints be a János bácsihoz a makkhetesbe!“ A korcsma már számtalanszor volt verkedés színhelye, azért a rendőrség rendes határidőt tűzött ki a korcsma gazdájának. Hétfőn éjjel fél 12 óra felé arra vetődött négy jökevdű iparoslegény, Verebi István, Szukob József, Irményi István, Bors Dániel személyében. Megakadt a szemük a hangzatos czimen. Mondja az egyik: „Legények, tekintsünk be hát a János bácsihoz!“ Hanem egy bökkenő volt. A záróra elmúlt, a korcsma be volt zárva. Ez nem akart sehogysem tetszeni a négy jökevdű legénynek, azért a korcsma ajtó döngtetni s fészergetni kezdték. A rendőri őrzület azonban szerencsétlenségükre arra tévedt s ennek az lett a vége, hogy reggelig a négy vig czimbora a hűsön fogadta meg, hogy lehet ő miattuk még olyan szép czim is kiírva, többet nem tekintenek be zárt ajtóju korcsmába. A rendőrség még 2—2 frt büntetést is szabott közensend eleni kihágásért.

— **Táncmulatság.** A várpalotai kath. népkör február 28-án a „Fehér Kereszt“ vendéglőben saját könyvtára javára zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté este 8 órakor. — Belépti-díj személyenkint 40 kr.

— **Községi választások Pázmádon.** Mint tudósítunk jelenti Pázmádról, febr. 16-án folyt le ott a közégi előljáróság megválasztása, melyet Tarafás Béla, moóri szolgabíró vezetett. Biróvá lelkes felkiáltással a régi bíró, Farsang Andrásat választották ímék meg, ki iránt a nép tisztelettel és szeretettel viseltetett mindig. Előljárók lettek: Krataucsik János, Hartvig József, Veninger József, Krataucsik István.

— **A székesfehérvári vendéglősök, kávéosk és pinceszék által folyó évi febr. hó 25-én megtartandó táncestély meghívói már kibocsátottak; az estély iránt az érdeklődés már is oly nagy, hogy eddig több mint 300 belépő-igly kelt el.**

— **Római régiségek Bosnyákországban.** Szerajevóból írják, hogy Szerbenicza mellett Szkelániban a bosnyák-hercegovinai országos muzeum által rendezett újabb ásattás szintén gazdag és becses eredményre vezetett. Sikerült föltárni egy bazilikát, a mely a fölírás tanúsága szerint T. Flavius Similia dumvir quinquennalis idején Antonius Pius császár uralkodása (Kr. után 138—161.) épült. Ez a fölírás, valamint az O-Szkelániban kiasott egyéb régiségek azt bizonyítják, hogy a római szokások már Kr. után a II. század első felében gyökeret vertek a Drina-völgyben; eddig pedig az a föltevés uralkodott, hogy ott csak a III. században keletkeztek római szervezetű városok.

— **Vesztett kutya garazdalkodása.** Lepsényben február hó elején egy Fejérmegyei kutyajegyével ellátott kutya, melyen a vesztesség jelei mutatkoztak, megmarta az ottani uradalom 3 tehenét, azonkívül a tehenest és a pástort, kiket a Högyes-féle intézetben be is oltottak. A kutya onnan Mezőhegyes felé szaladt el, hol szintén megmarta Tóth Mihály nevű lakost. A község lakosai sgyonakarták verni a dühöngő állatot, de sikerült annak elszaladni. A rá következő nap, február 3-án Polgárdin a 143. vasuti őrházban lakó Kelemen Kálmán pályőr kutyáját egy Mezőhegyes felől jövő kutya támadta meg, de megmarni nem tudta, mert a pályőrnek sikerült két lövésre a kutyát lelőni, mely azonos volt a Lepsényben és Mezőhegyesen dühöngő vesztett állattal.

— **Befogott koldulók.** A rendőrség erélyesen fogdossa össze a városban kolduló csavargókat, kik koldulással szedik össze a mindennapi kenyeret s ebben oly végtelen érszakosok, hogy addig nem is mennek el az ajtótol, míg valamit nem adnak nekik. Ilyen két jómádár Pajor Kati és Nemes József böhörnyi illetőségű egyének, kiket a rendőrség tegnap befogott. Egyidőre megszabadul legalább a község tőlük.

Irodalom és Művészet.

Az új szintársulat.

Ma vetük Deák Péter színigazgatónak előleges jelentését, melyben tudtal adja a községnek, hogy február hó 26-án ideérkezik társulatával s 27-én szombaton már megkezdé előadásait. A jelentésből a következők emeljük ki: A műsor, mely ugyszólván a budapesti színházak legújabb darabjait is magában foglalja a következők:

Opera és operettek: Celestin apó, Ninette, Rika, Szultán, Királyfogás, Eleven ördög, A kis herceg, Cziterás. A kis alamuszi, Koldus diák, Brigitta, Dunan apó és fia utazása, Virágcsata, Fatimiza, Orfenz, Bányamester, Hoffmann meséi. A királyné dragonyosa, A kökszakáln herceg, A korncvillai harangok, A kis molnárné, Furosa háboru, Don Caesar, Pepita, Kerteszalány, Szép Heléna, Mikadó. **Népsziművek:** Gyerekkasszony, Hortobágyi virtus, Telen, Patáki lányok, Holtomiglan. **Az asszony verve jó,** Papa, Napraforgó, Rozsa Mária, Szép Danika, Vereshaju. **Vigjáték és bohózatok:** Három testőr, Charley néjje, Blitzweis Kóbi, Tékozló, A kis börcsü, Minta férj, Mi történt az éjjel, Goldstein Számi, Három Kázmér, Goldstein Számi, Vigéczek. **Sziművek és drámák:** Othou, Rafael, Denise, Dolovai nábob leánya, Létezt való küzdelem, Bernardo Mantella, Szókimonó asszonyoság, Charitas, Az ember tragédiája, Beesület, Hunthy háza, Gyermekeklőnő, Bánk bán, Beestelenek, Czifra nyomorúság, Bozóti Márta, Proletárok, Csók, Két Rantraub Két Champignol, Két Dnrand, Mukanyi, Protekció, Pengő, Thurán Anna, Tüzéres, gyakorlaton, Valeszi nász, Garasos alispán, Béni bácsi.

A társulat névsora: **Művezetés** isze személyzet: Deák Péter, igazgató, művezető, főrendező, Mezei Béla, titkár. **Deréki Antal,** rendező. **Huber Miksa,** karnagy. — **Előadók személyzet, férfiak:** Deák Pé-

ter. jellemkomikus, operette-buffó (igazgató). Arkosi Vilmos, opera-, operette-bariton és cselészövő. Balogh István, komikus, szelegavallér, operette-buffó. Gyárfás Odón, lyrai szerelmes és bariton énekes. Deréki Antal, jellemszínész. Német János, drámai és kedélyes apa. B. Szabó József, opera- és operette-tenor énekes. Halmi Jenő, szerelmes társalgási. Dunai Arpad, naturbursch, komikus. Mezei Béla, komikus. — Nők: Deákne Vlád Gizella, a „Magyar színház” operette és népszínmű primadonnája, mint vendég. Gergely Gizella, operette és népszínmű énekesnő. Kovácsics Erzi, operette alt-énekesnő. M. Till Róza, drámai hősnő. Feleki Nelli, drámai szende, társalgási. Sz. Siposs Gizella, segédénekesnő, subrette. A. Zoltán Olga, drámai és vigjátéki szende, hősnő. Nagy Vilma, drámai és vigjátéki anya. öv. Mikei Lajosné, paraszt-anya és komika. Zoltán Ilonka, másod énekesnő, naiva. K a r - é s s e g é d s z i n é s z n ö k: Kovácsics Margit, Német Jánosné, Rácz Ida, Szabó Ilonka, Mikei Rózsi, Karácsonyi Mariska, Barna Ilon, Kis Erzi, Deák Flórika, gyermekszerepek.

A társulat működése 25 béreltelőadásra van tervezve. Bérletárak 25 előadásra: Páholy 90 frt, I. r. zártzék 20 frt, II. r. zártzék 15 forint, III. r. zártzék 11 frt 50 kr. A bérlet eszközésével Mezei Béla színházi titkár van megbízva.

Bernreiter Lipót hangversenye.

Igen érdekes és zenei életünk terén nagy jelentőséggel bíró hangverseny folyt le a napokban: zékesfejérvári színházban, mely ez alkalommal szüknek bizonyult a megszokottnál nagyobb számban megjelent közönség befogadására, mely nagy fokú érdeklődésnek oka részint a közreműködőkben, részint a műsor egyes összeállításában és gazdag változatosságában található. A hangverseny az egész zékesfejérvári intelligencia sympatiájával találkozott s tömeges megjelenésében nyilvánuló bizalmának előlegezése bátorításul és biztatásul szolgálhat helybeli zenekedvelőinknek arra, hogy közönségünk a zenei felvirágoztatására, a zene-érzéknek és érdeklődésnek városunkban való fejlesztésére irányuló törekvésüket a jövőben is melegen pártfogolni és előmozdítani kívánja, még pedig sokkal inkább, mint holmi ismeretlen, idegen egyének fellépését, kiknek sokszor kétes értékű tudását, a megfizetett reklám fel-fújván s égig magasztalván, az általa megtévesztett közönség mege-alódva kullog haza a produkció után. A lefolyt hangverseny egészen igen sikerültnek mondható s a hallgatóságunk valóban élvezetes estét nyújtott.

Bevezető száma volt a Mozart-féle vonós négyes (G-dur) előadva K n e i f e l Ferenz (I. hegedű), dr. L a u s c h m a n n Gyula (II. hegedű), dr. F e j é r Ferenz (viola) és dr. V a s s Bertalan (gordonka) urakból álló vonós négyes társulat által. Mozart e klasszikus művének a szerző inteniója szerint való előadása nagy feladat, melynek a derék vonós négyes társulat fényesen meg is tudott felelni; úgy az előadás finomsága s bizossága, mint a páratlan összjáték elárulta, hogy mindennapi zenei tehetség rejlik a társulat minden egyes tagjában. Igen kedves száma következett ezután a hangversenynek Schumann R.-féle „Andante conoariazione” képeben, melynek különös érdekességét fokozta az a körülmény, hogy azt kitünő zongora játékról már ismert és közkedveltségnek örvendő hölgyek: dr. L ó w y Károlyné és Schwarzbach Flóra adták elő 2 zongorán. Nem állhat feladatunkban leírni azt a lelkesítő hatást, melyet a művésznők brillans játékkal elértek s így csak annak konstatálására szorítottunk, hogy e nagy nehézségű és kiváló szépségű művet oly elengáncziával, könnyedséggel, precizitással és verve-vel adták elő, hogy csak azt sajnáltuk, hogy e szellemi élvezet, csak oly rövid ideig tartott. A színi nem akaró taps vihar által készitve a művésznők szép ráadással kedveskedtek a közönségnek Reinecke „Boleró”-jával.

Nem csekélyebb hatással adták elő Rheinberger 2 zongorára írt „Duo”-ját, melyet hasonlóképpen meg kellett toldaniok egy ráadással, Volkmannak nászadalával. Tisztelői mindkettőjüket gyönyörű virágoskorral lepték meg.

Szólunk most az est hősről, Bernreiter Lipótról, kinek játéka már nem volt ismeretlen előttünk, hiszen két év előtti hangversenyére még élénken emlékezünk s annál fokozottabb érdeklődéssel hallgattuk most, midőn a bécsi conservatorium legelső hegedűművésze és mestere, Grün keze alól mintegy felszabadulva, bemutatva 2 évi kitartó szorgalom gyümölcsét. A hallottak után bátran állíthatjuk, hogy utolsó hangversenye óta nagy haladást tett, mert őrásai technikája, párosulva az előadás finomsága és bensőségével, mely utóbbi játékát kiválóan jellemzi, őt, mint tökéletes művészt állítják elének. A „Bruch”-féle G moll hegedűverseny, tág teret nyújtott neki önálló művészi felfogását az előadásban érvényre juttatni, különösen az adagio részletben, melynek igazán átértett előadásával a közönséget teljesen meghódította.

Fénypontját képezte azonban a hangversenynek a program 5-ik pontja, melyben Bernreiter a Beethoven F dur románczot, a Wieniawsky-féle Scherzo Tarantellát és Hubaytól a „Hullámzó Balaton”-t adta elő.

Mig a szép Beethoven Románczban művészi tehetségét mutatta be, addig a Scherzo Tarantella szédületes gyorsaságá futamaiban páratlan technikáját ragyogtatta, a Hullámzó Balaton, valamint a Sarazate-féle Czigány-tánczok által pedig bebizonyította azt, hogy hangszerének teljesen ura, hegedűje szívéhez szült, mindenki szívéhez, tekintet nélkül arra, hogy zeneértő-e vagy laikus, a legridegebb kedélynek is meg kellett lágynia a hegedűjátéknak varázshatása alatt. A lelkes közönség nem is maradt adós a tapsal és többször a lámpák elé hivta a fiatal művészt, úgy, hogy még egy ráadással, Simonetti-féle „Madrigal”-al kellett a tomboló közönség kívánságának eleget tennie. Jóakarói és tisztelői szép babékoszorúval ajándékozták meg.

Különös dicsérettel kell megemlékeznünk H e g e d ű s n é K. R ó z a énektanárnőről, kinek fellépése kellemes meglepetésül szolgált a közönségnek. Kellemes csengésű lágy s hajlékony hangjának kitünő iskolázottsága van, a „Sevillai borbély” című operából elénekelt nagyária, valamint a Huber-féle magyar népdalokban előforduló futamokat, trillákat oly könnyedséggel, bizossággal, tiszta intonatioval és szép előadással énekelte, hogy közönségünk igazi műlvezetet nyújtott. Tisztelői szép csokrot adtak át neki.

Végezetül nem mulaszthatjuk el ugy a rendezőségnek, mint az összes közreműködőknek köszönetünket kifejezni, a sikerült hangverseny érdekében kifejtett tevékenységéért, s különösen Kneifel Ferenz székes egyházi karnagynak, kinek vállaira nemcsak az összes rendezés gondjai nehezdedek, hanem az összes előadott hegedű és ének piécek zongorakiséretének elvállalása, valamint a vonós négyesben való részvéte által a hangverseny sikeréhez jelentékenyen hozzájárult.

Törvénytörés.

— Lelketlen anya. Horváth Mari herczegfalvai cselédeányt a budapesti törvénytörés gyermekgyilkosságáért 4 évi fegyházra ítélte. A lelketlen anya saját gyermekét, ki G l a s z Ádámmal való törvénytelen viszonyából származott, nem tudta eltartani s e feletti elkeseredésében a kutha dobta. A csendőrség azonban a leányt elfogta és törvénytörés elé állította.

VEGYESEK.

() **A windsori fekete asszony.** A windsori kastélyban Erzsébet királyné szelleme kísért. Legálább azt állítja a 3 gárda-grenadár-százalój S. Leger-Glyan nevű hadnagya, aki a minap őrségen volt a kastélyban. A hadnagy a könyvtárban ült és olvasott, mikor egy fekete női alakot látott maga előtt elvonulni. A fekete fátol vállára hullott. Az asszony a mellette levő szobába ment el, a hadnagy nem törődött többé vele. Ez az eset délután négy órakor történt. A mikor a szolga bezárni akarta a könyvtárat, a hadnagy figyelmeztette, hogy a mellék-szobában egy asszony van. A szolga nem tudott az asszonyt ráakad i, pedig a szobából nem volt más kijárás. A hadnagy egészen elfelejtette a dolgot a csak akkor jutott az eszébe, a mikor Holmes könyvtáros, kinek a szolga elmondta az esetet, kérdésozóködni kezdett nála. A leírás után Holmes azonnal ráismert Erzsébet királynőre és így szült: „Igen, itt kísérteti szokott a termekben, de a mi időnkben ő az első, a ki őt látta. Előbbi időkben gyakran látták őt és állítólag Frigyes császárné is látta őt, a mikor még gyermek volt.

() **A zene és a haj.** Az angolok, a kik nagy előszeretettel vizsik a végtelkig a statisztikát, legújabban azt igyekeznek kideríteni, hogy minő befolyása van a zenevel való foglalkozásnak a hajra? Megállapították, hogy a komponálás a legjobb hajvesztő szer, 100 zeneszerző közül 11 kopasz. A zongora és hegedű azonban határozottan a legjobb hajnövesztő. Paderewski, Dawson, Sauer, Sarasate, Nachez, Joachim — mind bizonyítékai ennek. A cello, a hárfá, a nagybögő még elég jól hatnak a hajra; de a fuvola, a klarinét és a: oboé karöltve járnak a kopaszodással. Elkerülhetetlen a kopaszság a kürtösöknel és a trombitásoknál. A dobosokat a statisztikusok még nem vizsgálták meg.

() **A törpék országa.** A Pamir-vidék kikutatására küldött dán expedíció útjában több olyan vidéket látogatott meg, hová még európai ember nem tett a lábát. A többek között egy olyan törzse is akadtak, mely fel-tünően kicsi terméti férfiakból és valóságos törpe asszonyokból áll. Érdekes, hogy a házi állataik is mind rendkívül kicsinyek. A szarvasmarha nem nagyobb mint nálunk a fiatal csikó, a szamar akkora, mint egy jóféle ház-őrű kutya, a juhok pedig oly kicsinyek, mintna ölekek volnának. A törzs nagyon félnék természetű és férfiak, asszonyok — mihelyt az európaiakat megpillantották — futásnak eredtek. A pénzt nem ismerik és a cserekereskedés divik náluk. Egy asszonynak az ára öt-hat tehén vagy 12—15 juh. Vallásukra nézve tűzimádók és országuk 14.000 lábnyira fekszik a tenger színe fölött.

() **Vadállatok értéke.** Hamburgban nemrég több vadállatot el. Egy csoportot, a mely három oroszlánból, két tigriből, két leopárdból, egy jegesmedvéből és négy kutyából állott: 40 ezer koronát fizettek. Egy elefántéri 4000—8000 koronát fizettek. Az oroszlanért nem adtak többet, mint 1600 koronát.

() **Sertések palotája.** Nálunk ugyan Kőbányát nevezik Porcopolis-nak, de a sertések tulajdonképeni városa Chikágó Ott épült m st számukra egy nagyszerű palota, melyen két évig dolgoztak és a melyben 200.000 sertésnek van hely. Az épület 36 istállóból áll, hét emelet magas és 22 folyosója van. Egész területe 19 és fél hektár és az építéshez 5 és fél millió méter feyőfát használtak fel.

() **A kábel.** Nemcsak a föld színét, hanem a tenger fenekét is áthálózták már az emberek. 1300 földalatti kábel van a világon. 162.000 tengeri mértföld a hosszúságuk s 40 millió font sterling értékük van. Ennek az összegnek több mint háromnegyedrésze angol tőkélből való. A kábelek javításáa állandóan negyven gőzös működik, melyeknek ceupán ez a rendeltetésük.

() **A szél sebessége.** Pigeot, a párisi meteorológiai állomás igazgatója, közli a szél sebességéről tett legújabb megfigyeléseit. Kis szellő 90 m., enyhe szél 360 m., erősebb szél 480 m., egészen erős szél 900 m., vihar 1300 m.. erős vihar 2100 m., orkán 2400 méternyi utat tesz meg percenkint.

() **Halak a jégben.** Általánosán el van terjedve a nézet, hogy a víz hirtelen történő megfagyása megöli az ily módon jégbe került halat. Regnard francia fiziológus vizsgálatai azonban mást derítettek ki. Ő egy üveg-edényt megtöltött vízzel, egy jókora pontyot eresztett belé és elkezdte a hőmérsékletet lehasítani. Abban a mértékben, a hogy a víz befagyott, saáltak mindjobban a ponty mozgásai. Ugy látszott, mintha álomba merülne, vagy pedig tökéletesen becsut mondot volna az életnek. Amde mikor a vizet Regnard lassankint fölmelegítette, a ponty is magához tért és vigan uszkált a vízben, mintha nem is szenvedte volna át a fagyás veszélyét. Hasonló ered-

szényű kísérleteket tett már a korsó elhunyt berlini tudós: Preyer is.

() **Árósásák.** A hölgyekre nézve igen érdekes a Monnet és Barbier találmánya. Ezek a szellemes francziák rájöttek, hogy lehet a rózsát meghamisítani nemcsak formájára, hanem illatára is. Most párisban a hölgyek olyan bimbókat visolnak, melyek soha ki nem nyílnak és természetesen rózsaszínűek. Voltaképpen a találmány lényege az, hogy a roppant drága rózsaszalagot miúton állítják elő. E célból palargoniumolajat légüres katlanban lepárolgattatták, s a nyart savat ecetsavanyhídrattal keverve egy olyan olajat nyertek, mely a rózsaszalagban levő rodinolajjal teljesen megegyezett és így teljesen olyan illatú, mint a rózsáé. Ezzel az olajjal itatják aztán meg a családiaság híven utánozott rózsmarócsákat, s így ezeknek illatuk is van. De el fog terjedni az új olaj azért is, mert nemcsak báli illatszerek alkalmas, hanem olcsóságánál fogva lakásokat állandóan kellemes szagúvá lehet vele tenni.

Közgazdaság.

Kereskedelem és mezőgazdaság.

(K. Ö.) A szűkkörü merkantil irányzat megteremtésével kezdődtek a mi összes gazdasági bajaink. Hogy legtöbbet szenved a mezőgazdaság, ez onnét van, mivel az összes gazdasági tényezők egymással szövetkezve ellene fordulnak a mezőgazdaságnak s érdekeiket egyoldaluan ennek rovására érvényesítik. Ezt teszi a kereskedelem, ezt a nagyipar s segítségükre vannak az ország pénzügyi és adópolitikai alkotásai. Egy mesterséges kiélejtésének az érdekelletéknél vagyunk szemtanúi, melyek valamennyien a mezőgazdaság rovására akarnak erősödni. S hogy ezen törekvésöknek némi törvényes színezetet is adjanak, beszélnek érdekelletékről, az agráriusok túlzott követeléseiről, kik minden közigazgatási és törvényhozási intézkedést a mezőgazdaság érdekében lefoglalni törekednek. Nyilvánvaló a célzatuk. Az agráriusoknak még nem igen hisz az ország kormányza, a merkantilistáknak pedig hisz, sőt a viszonyok sajátos láncolata folytán hinni kénytelen és mivel a merkantil törekvésekkel szemben megvan a kész hajlandóság, egy cseppet sem csodálkozunk a merkantil irány újabb térfoglalása s az agráriusok veresége felett. Így tesz a kereskedelem is. Mint a merkantil irány legfőbb képviselőjének az ő javára esik mindaz, a mi szükségeset a mezőgazdaságtól csak elvonnak. Mindez pedig csak azért történik, mivel az ország mezőgazdasága a kereskedelem érdekei ellen tör, mint a merkantilisták mondják.

Lásuk csak. Van kétféle kereskedelem: kereskedelem és nagykereskedelem. Az utóbbinak két alfaja van: a tisztességes nagykereskedelem és a tisztességtelen, a nemzetközi, a spekulatív kereskedelem, mely a nemzetközi jeleggel bíró tőzsdéken tanyáz.

A kiskereskedelem és a mezőgazdaság közt nyilvánvaló, hogy nincs érdekelletét. A kiskereskedőre nézve semmiesem kívánatos oly annyira, mint a mezőgazdák jóléte, mert ez alapját képezi az ő anyagi fejlődésének is. Látjuk a kiskereskedelem pangását és mindenki jól tudja, hogy ez okozati összefüggésben van a mezőgazdasági válsággal. Nem egyedül ez okozza a kiskereskedelem pusztulását, de a főok azért mégis csak a mezőgazdák rohamos elszegényedése, minek következtében meggyengült vételerejük. A kiskereskedelemnek tehát érdekében áll a gazdaosztályok fogyasztóképességének fokozása, vagyis a mezőgazdasági

válság megszüntetése, érdekelletét a kettő közt tehát nincs. Előbb fedezhetünk fel érdekelletét a kis és nagykereskedés közt, mint azt csak nem régen is kifejtettük, mert nyilvánvalóvá lett, hogy a nagykereskedelem sok intézkedéseiben érzékenyen károsítja a kiskereskedelmet.

A mezőgazdaság és a nagykereskedelem közt, a meddig az ország közgazdasága érdekében szolgálja hivatását, sem találunk fel érdekelletét. Hivatása pedig a nagykereskedelemnek az ország terményeinek feleslegét a fogyasztási piacokra juttatni, az országban felmerülő szükségletet pedig külföldi importtal fedezni. A kereslet és kínálat becületes kiegyenlítése adja meg a nagykereskedelem létjogát és közgazdasági fontosságát. Rászorulunk a nagykereskedelemre, hogy mezőgazdasági terményeinket eljuttassa a legjobb vevőképességgel bíró piacokra, viszont a kereskedelem rászorul a mezőgazdaságra, mert ennek termékekességétől függ ekzsizisztenciája. A becületes nagykereskedelem és mezőgazdaság közt tehát érdekelletét nincs. Az érdekelletét ott kezdődik, mikor a nagykereskedelem nem az ország gazdasági életének emelését, hanem a forgalom növelését, vagyis magát a kereskedelmet tüzi ki önczélul. A közvetítéssel járó haszon kedvéért elárasztják az országot oly árukkal, melyeknek itt benn fogyasztási piaca nincs. A külföldi termények fogyasztása csak akkor kezdődik, mikor a belöldi termelést akár itt benn, akár a külföldön már elhelyezték. A mikor tehát a nagykereskedelem a forgalom kedvéért elárasztja az országot mezőgazdasági terményeink áralakulását befolyásoló idegen provenienciájú mezőgazdasági terményekkel, ellentétbe helyezkedik az ország mezőgazdaságával és ennek legjogosultabb érdekeivel.

A merkantilizmusnak érdekében van a fogyasztási cikkek minél gyakoribb közvetítése és a lehető legmesszebb piacokra eljuttatása. Ez azonban nincs érdekében sem az ország termelőinek, sem fogyasztóinak, de nem szolgál javára az ország közgazdaságának, mivel ez az eljárás előnyére van a merkantil irányzatnak, de kizsákmányolja a termelőket és fogyasztókat. Az oláh és szerb buza, sertések és szarvasmarha importja csak a nagykereskedelemnek van érdekében, de sérti a magyar mezőgazdák és a fogyasztó közönség érdekeit. Érténők a nagykereskedelem gazdasági jelentőségét, ha akkor látnák el az országot oláh búzával, mikor a belöldi termelésnek már fogytán vagyunk. De nem így történik a dolog. A spekuláció a semmivel — legalább közgazdaságilag semmivel indokolt importtal a busás nyereség fejében tönkre teszi az ország mezőgazdaságát.

Tehát csak a tisztességtelen kereskedelem az, mely az agráriusok támadásai miatt jogosan panaszkodik. Es panaszokdhatik is, mert minden követ meg kell mozdítani, hogy a tisztességes kereskedelmet diskreditáló tőzsdéi spekuláció-nális kereskedelmet lehetetlenné tegyünk. A hazai kereskedelemnek érdekében van a gazdaosztályok anyagi fellendülése és fogyasztó képessége. — A merkantilisták okulására mondjuk, hogy a kereskedelem érdekeit csak addig tartjuk megvédelmezhetőnek, míg egészséges határok közt mozogva, az ország gazdasági életének válik előnyére.

* **Pánik a börzén.** A háborus hírek a börzéken teljes mértékben érvényesítették romboló hatásukat. A bécsi tőzsdén át érkező

deprimáló jelentések az értékűletben fokozatosan és gyorsan haladó pánikot idéztek elő, a milyen csak krach idején szokott előfordulni. A budapesti tőzsdén általános rettegés vett erőt. Olyan jelenetek játszódtak le megint, a melyeket csak a börze u. n. fekete szombatján láttunk. Az értékpapírok tulajdonosai, elkeseredett sietséggel dobták el maguktól értékeiket és az egész nap folyamán a legnagyobb mértékben izgalomban voltak. Kiszámíthatatlannak mondják azokat az eseményeket, a melyek a börzén a közeli napokra várhatók és a legnagyobb félelemmel néznek a jövő elé.

* **Sertésvesz Fejérmegyében.** A földmívelésügyi miniszter ma délelőtt sürgönyileg tudatta a vármegye alispánjával, hogy az osztrák belügyminiszter megtiltotta febrár 20-ától kezdve a sertések szállítását az osztrák területekre.

* **A Gazdaszövetség felolvasása Pozsonyban.** A Pozsonymegyei Gazdasági Kaszinó ez évi február hó 21-én értekezletet tart, melynek tárgya gróf Károlyi Sándor, az Országos Magyar Gazdaszövetség elnökének a „gazdák érdekeinek megvédéséről” szóló felolvasása lesz. Ezen felolvasásra a megye minden részéből és Budapestről, sőt a szomszéd megyékből is igen sokan készülnek elmenni, annál is inkább, mivel a kiváló felolvasó az utóbbi időben oly nagyfontosságúvá kifejlődött Országos Gazdaszövetség érdekeit akarja ekkor képviselni, mely érdekeket kell, hogy minden magyar gazda szívéből támogassa. A nagyérdemű felolvasás után tartja első gyűlését a Pozsonyban ez évi január 3-án megalakult „répatermelő gazdák védszövetségének” végrehajtó bizottsága is.

* **Az országos magyar gazdasági egyesület vasárnap délelőtt 10 órakor a Köztelek-palota nagytermében rendkívüli közgyűlést tartott.** Desewffy Aurél gróf elnökön, Andrassy Aladár gróf és Bujanovics Sándor alelnökökön, Károlyi Sándor grófon kívül az egyesület tagjai nagy számban voltak jelen. A rendkívüli közgyűlés első tárgya az egyesület alapszabályainak megváltoztatása volt, a minek szüksége a gazdasági egyesületek országos szövetségének megalakulása folytán merült fel. A rendkívüli közgyűlés az igazgatóválasztmány részéről előterjesztett módosított alapszabálytervezetet elfogadta s egyuttal elhatározta, hogy az országos magyar gazdasági egyesület a magyar gazdasági egyesületek országos szövetségének központi tisztségét elvállalja. A központi költségekhez 1897. évre 3000 korona hozzájárulási összeget szavaztak meg. Végül tárgyalták az egyesület tisztviselő-, segéd- és szolgaszemélyzetének szolgálati és fegyelmi szabályzatát, melyet minden változtatás nélkül fogadtak el. Ezzel a közgyűlés véget is ért.

* **Gabonaértékesítő szövetkezetek.** A gabonának és egyéb gazdasági terményeknek szövetkezeti uton való értékesítését a német-országai gazdák mindjobban felkarolják és az értékesítő szövetkezetek száma is egyre szaporodik Németországban, jelölő annak, hogy a német gazdák a szövetkezés terén találják fel az önségély leghathatóbb forrásait. Az első ilyen szövetkezet Eppingenben (Báden) 1895-ben létesült állami segéllyel, melynek jelenleg 32 gazda tagja van és forgalma az első évben 30,000 márkát tett ki; a főárut az árpa képezte, a mely a sörfőződének és malátagyáraknak adatott el. A szövetkezeti tagoknak, ha gabonájukat a szövetkezeti magtárba szállítják, az árú értékének felét (piacon áron számítva), előlegképen azonnal ki fizetik, a másik felét, le számítva a költségeket, a tényleges eladás után kapják meg.

* **Kiállítás Késmárkon.** A kassai kereskedelmi-és iparkamara mozgalmat indított a végből, hogy a jövő évben jelentékenyebb méretű házi ipari kiállítás tartassék a felvidéken. A tervnek minden oldalról való megfontolása után a kamara legutóbbi közgyűlése kimondotta,

hogy 1897-ben kárpátvidéki házi ipar-kiállítást rendez, melyben az összes kárpátvidéki vármegyék házi ipara bemutatandó lesz, továbbá hogy küldöttségileg kérelemmel járul a kereskedelmi miniszterhez, hogy e kiállítás védnökségét fogadja el, végül, hogy a többi kamarákkal, a magyar kárpát-egyesülettel és az érdekelt vármegyékkel érintkezésbe lép a kiállítás sikerének biztosítása czéljából.

*** Gazdasági előadások a Közteleken.**
Az országos gazdasági egyesület, mint minden évben, ez idén is gazdasági előadásokat rendez a Közteleken a földművelésügyi miniszter támogatásával. E felolvasások az ideai ciklusának, mely három napra terjed ki, tegnapelőtt volt az első napja. A Köztelek nagytermében szép számmal egybegyűlt gazdák előtt legelőbb Havas Miksa tanár tartott előadást a jelzőalagos kölcsönökről és ezeknek konvertálásáról. Utána Cserháti Sándor, a magyaróvári gazdasági akadémia professzora, mint a kérdés egyik legelső szakismerője, a földművelésügyi leggyakoribb hibáit, mint a minők az ugar helytelen alkalmazása, az őszi szántás elmulasztása, vagy tulságos csekélysege és általában a tulságosan csekély és rossz szántás stb. ismertette. A délután folyamán pedig beható eszmecserére fejlődött ki a műtrágya a használatára vonatkozó kérdések tekintetében.

*** A hajózás megnyitása.** Az enyhe időjárás és a folyóvizek teljes jégmentessége értesülésünk szerint arra indította a hajózási társulatokat, hogy a hajózás megnyitására való előkészületeket megkezdjék. Az általános hajóközlekedés megindítása még nincs ugyan meghatározva, de az egyes rövidebb járatokat a Dunán alighanem már a legközelebbi napokban megkezdik és a teherhajókat berakodási helyükre dirigálják. A Szávan pedig máris megindult a hajózás egész terjedelmében.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Siroki. Jobbat kérünk!

Hellona. Köszönet! — Legközelebb jön.

Luna. Kár, hogy az erőteljes nyelvezet itt-ott erőszakolt kifejezésekben nyilatkozik meg, melyek érthetetlenek, néhol pedig izléstelenek. Ha simítani tudna rajta, esetleg közölhető lenne.

A. E-K. Azt hisszük, megértette hallgatásunk okát? — Üdv!

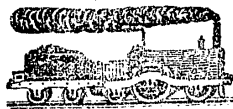
Tartalékos. Sajnáljuk, de felvilágosítást nem adhatunk arra vonatkozólag, hogy kirendelik-e önt ezredével Macedoniába vagy sem. Még azt sem mondhatjuk meg, lesz-e háború?! A külügyi dolgok a diplomaták vezetése alatt áll s azokról mindenki tudja, hogy legnagyobb tehetőségük abban nyilvánul, hogy hallgatni tudnak. Nem kell ezt a tulajdonságot kicsinyelni. A ki a külügyi dolgok jövő fejleményeiről beszél, az bizonyosan nem ért hozzá, mert a ki ért hozzá, az hallgat. A sajtó ebben a kérdésben, ha lelkiismeretesen jár el, egyedül csak a megtörtént eseményeket regisztrálhatja, de a legautentikusabb forrásból sem tudhatjuk meg azt, hogy az ön ezredét mozgósítani fogják-e.

Üzleti jelentés!

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy Budapest, IV. ker., váci-utca 16. szám alatti üzletemet a hallatlan házbérfelemelés folytán f. évi február 1-től kezdve ideiglenesen megszüntetem. Fennálló virágasztal, ugyszintén másféle növény-diszítésetek, csokrokat, koszorukat, stb. továbbra is VII. ker., Gizella-uti kertészeti telepemről fentartom; és igyekezni fogok e tekintetben a nagyérdemű közönség pártfogását a jövőben is kiérdemelni.

Egyidejűleg az irántam tanúsított eddigi nagymérvű bizalomért hálás köszönetemet nyilvánítva maradok

Szelnár Vilmos,
mű- és keresk. kertész,
Budapest, VII. Gizella-ut 45-47.

VASUTI ÚJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-től. —

Budapest — Székesfejérvár — N.-Kanizsa.

indul	érkezik	indul	érkezik
Gyorsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.: 2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Vegy.v.: 5:25 d.u.	7:39 este	—	—
Gyorsv.: 7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa — Székesfejérvár — Budapest.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.: —	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.: 5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.: 2:00 d.u.	6:00 d.u.	6:08 este	8:12 este
Gyorsv.: 5:06 d.u.	8:00 este	8:15 este	9:40 este

Székesfejérvár — Komárom-Ujszöny.

Indul: d. e. 10—	Vegyes v. Érk.: d. u. 2:46
este 9:32	Személy v. éjjel 12:41

Komárom-Ujszöny — Székesfejérvár.

Indul: regg. 3:41	Vegyesv. Érk.: d. e. 8:22
d. e. 11:27	Személyv. d. u. 2:26

Székesfejérvár — Adony-Szabolcs — Paks.

indul	érkezik	indul	érkezik
4:35 regg.	5:57 regg.	10:07 d. e.	4:10 d. u.
2:30 d. u.	3:47 d. u.	4:10 d. u.	7:5 este.

Paks — Adony-Szabolcs — Székesfejérvár.

indul	érkezik	indul	érkezik
2:50 éjjel	6:05 regg.	6:38 regg.	7:55 regg.

Sz. Fejérvár — Vasprém. Vasprém. — Sz. Fejérvár.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.: 5:20 d.e.	8:03 d.e.	4:19 reg.	6— d.e.
" " 9:34 d.e.	10:52 d.e.	7:08 reg.	8:34 d.e.
" " 1— d.u.	2:33 d.u.	4:43 d.u.	5:53 d.u.
" " 9:27 este	11— este	9:11 este	11:09 este.

A székesfejérvári hetivásár.

Piaci árak. — Febr. 17-én.

Buza	7:50—7:60
Rozs	6:10—6:20
Zab	5:50—5:60
Tengeri	3:40—3:50
Árpa	6:30—6:40

Temetkezési vállalat az Órangyalhoz.

KÖVÁRI EDE

Székesfejérvár, sas-utca 2. (fekete sas szálloda mellett.)

Fiókiizlet: buzapiacz 2.

Ajánlja a kor igényeinek teljesen megfelelő temetkezési vállalatát hol ércz és fakoporsók minden nagyságban és színben oly dus választékban kaphatók, hogy e tekintetben is a legnagyobb városok hasonló vállalataival versenyezni képes. Művészig kiállított diszkoporsók, (Sarkofagok) valamint kettős üvegtetejű, légmentes koporsók (a holttest bárhova szállítására) nagy választékban vannak, ugyszintén halottas szobák, feljاراتok s ajtók behuzatalára megkivántató gyászposztó, diszes ravatal s tartozékaival rendelkezik, hogy e tekintetben a fővárosi ilyenmü vállalatokhoz fordulni felesleges. Szóval temetkezési vállalata egy van berendezve, hogy a legkényesebb igényeket kielégíteni képes, mit eléggé bizonyít a más városokban s meggyeszerzte több ízben a legelőkelőbb családoknál előfordult gyász esetek alkalmazásával közmegelegedéssel teljesített szolgálatai. Főelvei mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás, kizárva a hivataltan tolakodás. Végül ajánl szemfődeleket, halotti öltönyöket, virágokat, fátýolokat és sirkoszorukat, melyek üzletében nagy választékban, olcsó áron kaphatók. Bárminemü nemesi címerek elkészítésére vállalkozom.

A nagyérdemü közönség eddigi pártfogását továbbra is kérem.

FERENC - pálinka

(sós borsesz.)

VÉRTES GYÓGYSZERÉSZ-FÉLE

használatban a leghatásosabb.

Egy üveg 1 es 2 korona.

Kapható: Gyógytárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.

Továbbá ajánlatnak a „Sas gyógytár” világhírű gyógyszerai u. m.:

Dr. Heuffel-féle gyomor esszencia, Dr. Heuffel-féle vértisztító labdacok. Banáti növény-nedv, Herkulesfürői kősványesszaz, Injectio es capsulae vegetales stb.

Raktár Székesfejérvárott: Imrich Viktor gyógytára, valamint

Vértés Lajos, sasgyógytára Lugoson 454. sz.

VÉDJEJY.